

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Interesantă”, „Tovărășia” și „Bobirnaci”, — e următorul; pe un an 10 cor.; pe 1/2 an 5 cor. — Pentru economi: numai 6 cor. pe an!
Pentru America trei dolari pe an.
Pentru România (4 foi) 40 Lei pe an.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Inserțiuni:

1 pag. 60 cor., 1/2 pag. 30 cor., 1/4 pag. 15 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă

Inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

BOICOT!

Un sat minunat, care înțelege în chip ideal cum trebuie să se boicoteze azi vînzătorii de neam!

— Sâncelul, lângă Blaj. —

Ni-să împărtășește următorul fapt mult grăitor:

În comuna mare Sâncel, lângă Blaj, s'a ridicat în mijlocul poporului un om, a cărui istorie e vrednică a sta și a o asculta, și ceva din ea a învăța.

E vorba de Marcu Costea primarul Sâncelului.

Acest om s'a ridicat din familie săracă. Dar fiind om isteț, încă de tiner și-a cîștigat dragostea și buna prețuire a fraților săi săteni. Și, știți cum e Românul, el dacă îl îndrăgește pe cineva, apoi îl încarcă cu toate semnele dragostei și prețuirii sale, — că așa-l îndeamnă inima lui bună și curată. Așa au făcut și Românii din Sâncel. Ei au coperit cu dragostea lor pe Marcu Costea, și nu s'au uitat că erau în sat oameni și mai bătrîni și mai de frunte, și că el e din cei mai de-a doua mână după starea lui, — hai, l'au ridicat în fruntea lor, alegîndu-l primar, pentru că-l vedeau deștept, zelos, lucrător, și credeau că în un astfel de om numai un suflet în toată privința bun și nobil poate să se sălășluiască.

Cîtăva vreme s'a și purtat primarul Marcu Costea bine. Oamenii îl iubeau și în slujba de primar. Toți îl slujeau bucuros, așa că omul a prins în curînd și bunăstare; toți primeau bucuros încuscriri ori nănașiri dela el. Ajunsesse de avea mai mult de jumătate de sat neam, ca fini, ca veri.

Dar, durere, prea adeseori — «honores, mutant mores» — cum ziceau strămoșii nostri Romani, cei bine cunoscători de oameni. Adică: «deregătoriile schimbă năravurile». Mulți, până sunt pe treapta cutare prin-

tre semenii lor, sunt aprigi, prinzători, buni, dar de-i ridică norocul cu o treaptă două mai sus, de regulă ameteșc și — să schimbă la față și le fire!.. Iși cam uită de cei printre cari erau mai nainte și pe a căror umeri s'au ridicat...

Așa și primarul din Sâncel, Marcu Costea. Ajuns primar, i-s'a suit domnia la cap. Și de teamă să nu mai cadă din ea, începî a să gudura pe lângă «domni», a să tîrî naintea lor, a să linguși, și a nu mai cunoaște alt Dumnezeu, decît pe domnu solgăbirău!... De aci încolo la ori-ce privilegii, alegeri în comună ori pentru varmeghie, Marcu Costea era tot în coate cu «domnii», chiar și dacă poporul din satul lui era întreg de altă părere.

Dar la alegerile pentru comună și comitat, nu să prea vede, în un comitat ca al Tîrnavei-mici, arama omului.

Alegerile de deputat ce trecu, au dat însă de gol toată slugărnicia și netrebnicia birăului Marcu Costea. Că la aceste alegeri partidul național român a pus și în cercul Dicio-Sînmărtinului candidat național-român, pe dl Dr. Boilă, — și stăpînirea s'a pus în cap și în creștet să abată pe Români dela candidatul lor, dela fratele lor bun, și să-i mîne în apele tulburi ale partidului puterii. Toți Românii din Sâncel, până la unu, — că Sâncelul e sat fruntaș și cu Români bravi în el — au stat unu ca unu pe lângă steagul ridicat de partidul național-român și își ziceau: «De cînd suntem, candidat român noi aici n'am mai avut! Cum să votăm noi acum, cînd s'a ridicat unul și dintre noi, cu streinul? Că nu ne-ar mai

primi altarul cînd am vrea să ne cuminecăm!»

Dar birăul Marcu Costea, care să lăuda la «domni» că el e atotputernic în satul lui și ce el vrea, să face tot și negreșit, — acum să simțea ca pe spini, că va fi dat de gol, că nimenea din sat n'o să-l urmeze! Și ce vor zice «domnii» lui de el!? Făcea spume, nu altă, doar poate duce și el cu sine pe calea dracului barem o parte din alegători. Are 36 veri în sat, are mai mult de-atîta fini și finuțe și mătuși și verișoare. Pe toți i-a rugat, i-a amenințat, a făcut tot ce-a știut, doar abate prin ei pe unii alegători! Aș! Nici vorba. Alegătorii s'au dus șinor după steagul național și priveau acum la primarul cel ninerat al lor, ca la un zmîntit, care vrea să-i tragă în negrul păcat al vinderii de neam, în care el s'a aruncat și plutește cufundat până la peana cea roșie de corteș din pălărie!

După alegere, el fu huiduit și batjocorit de tot satul, ca un om năimit și om ce și-a pierdut mintea. Și de fapt și-o pierduse. Căci văzînd că naintea mai marilor s'a dat de gol, că el e nime în acest sat, și că cu oamenii încă s'a stricat încît și naintea lor e un nime, — ce s'a gîndit el, ce nu, haid să se dreagă naintea «domnilor» prin un alt pas păcătos: A făcut arătare asupra alegătorilor din satul său, că au cîntat «Deșteaptă-te Române!», și au înjurat pe Unguri în preajma alegerii. Da de-i bagă cumva în temniță pe unii, și o să-i apuce satu frica!

Ne aducem cu toții aminte cum au sărit toți advocații români din Dicio-Sînmărtin, din Blaj și din alte orașe vecine, întru apărarea Românilor din Sâncel, prigonii de un frate al lor uitat de sine. În urma luminății apărări a advocaților români, tribunalul a trimis acasă nepepșiți, ca nevinovați, pe Sânceleni.

Șapte șerpi l'au mușcat atunci de inimă pe venino-

sul primar. Negrea și gălbenea de minie.

Și pân' acum, dela alegere încoaci, era viața lui nesuferită, grea, că era ca o ciuhă în satul sau între bunii sei cunoscuți de pe vremuri. De aci încolo însă, viața lui ajunsese a fi curat iad chinuitor: Tot poporul s'a conjurat a-l pedepsi pe păcătosul în chipul cel mai simțit: a-l socoti de ciumatul și leprosul satului, și nimenea să nu-l mai cunoască, la chemarea lui rugătoare să rămînă nesimțitor, la amenințarea lui nepăsător, — toți să-l socotească de un mort viu, un strigoiu printre ei, de care toți să se ferească, nimenea să nu-l slujească.

Așa au făcut. Nu i-au rupt piciorul, nu i-au aprins finul, nu i-au junghiat boii, nu i-au schilăvit calul, — dar socotindu-l ca mort între ei și lăsîndu-l să treacă ca un mort printre ei, îi dădeau cea mai cumplită pedeapsă, pe care o și vrednicea!

De cînd a văzut aceasta, omul nostru a început a fi ros în suflet de mustrarea gîndului, îl ardea rușinea și umilirea la care era supus, — și să vedea cum suferă, cît de greu suferă, cum să uscă pe picioare!

Acum în vară, avînd o mașină de îmblătit, și voind s'o scoată din șură, s'o așeze pe lucrare în curte, a trimis un servitor să-i cheme 2—3 oameni să-i ajute. S'a dus servitorul la un vecin, și l'a rugat. Cela: «ducă-să pustia și moartea la luda acela, da eu nu!». Să duce la al doilea, tot așa, la al treilea, la al patrulea, la al zecelea, tot așa! *Umblă satul întreg și nu găsește doi oameni cari să vree să calce în curtea birăului, decum să ajute a-și scoate mașina din șură!*

Asta l'a ars ca un fer roșu la inimă! Să aibă 36 veri și pe-atîta fini și alte rudeni în sat și cunoscuți mulți între ei oameni săraci

— și să nu vree unul să-l mai cunoască!

S'a bolnăvit de supărare și, vădit, că numai muștrarea sufletului l'a pus la pat și săptămîna trecută a murit, — deși era pîn'aci om în plină putere, de vre-o 52 ani.

La moartea lui desprețul poporului s'a arătat în chip nu mai puțin măreț: Nici un bărbat nu s'a aflat care să meargă să-l petreacă la mormînt, să arnce o mână de țărîna pe sicriul lui și să zică: Dumnezeu să-l iert! Numai chiar cîteva femei i-au însoțit cosciugul pînă s'a dat pămîntului!

Pilda dela Sîncel e din cele mai minunate din cîte ne-a fost dat să auzim și să vedem, ca *boicot al poporului asupra vînzătorilor naționali*.

Hei, frați Români. cînd pe tot locul veți fi voi așa tari sufletește, ca Românii din Sîncel, atunci să știți că suntem cel mai tare neam în lume, — și nici porțile iadului nu ne vor ma zdrobi pe noi!

Scrisoare din Budapesta.

Pe străzile capitalei...

Schimbat, și după-ce m'am odihnit cîteva ceasuri, am părăsit odaia din hotel, să ies pe străzi. Mergeam, ca omul, care a ajuns iarăși în orașul, în care și-a petrecut o parte, din viață de mult. Ochii mei priveau așa fără de nici o țintă în dreapta și în stînga, fără ca să-și însemne ceva din lumea aceea, care îi trecea pe dinaintea. Alături treceau trăsuri cu gumă pe roți, treceau automobile și biciclete, și iarăși trăsuri și tramvaie electrice, într'un zgomot asurzitor, care-ți timpea pențin clipele dinții auzul și mîntea, făcîndu-ți peste puțină de a mai judeca ceva...

Nu știu cum, dar aci, că venisem din un orașel tăcut, amuțit, îmi făcea parcă bine zgomotul acesta. Mergeam alătura de lume, pe stradă, fără să gîndesc la ceva, însemnîndu-mi doar abia icoanele singuratic, ce-mi trăgeau deosebit luarea a-minte...

Incepuse a să insera și o răcoare ușoară să pogorise, care mă făcu să-mi string mai binîșor pe lîngă trup haina. În vitrinile (ferestrele pentru arătarea de mărfuri) ale prăvăliilor, să aprinseseră lămpile și vrînd-nevrînd priviam acum podoabele puse de negustori în aceste ferestre urlașe. Erau în deosebi atrăgătoare prăvăliile de modă, înaintea ferestrelor cărora lumea adunată, privea luxul orbitor cu o poftă, ce i-se cetia pe față și în ochi. Femei elegante, îmbrăcate după cea din urmă modă: cu pălării mari late, ori nalte și fără margini, ca un coș de albiși, și în rochii ce scoteau la iveală toate formele trupului, din jos mai largi decît rochiile ce erau la modă aci anul, dar încă tot strîmte, — cînd treceau alături de aceste galantare aruncau în treacă cîte o privire plină de duloc și

dorință, ori se opriau o clipă ca apoi să lungece mai departe cu mulțimea.

Am ajuns pe cheul (țărnuț) Dunării. Lume mai puțină, ca astă primăvară, în Mai, decînd n'am fost pe-aci, însă totuși multă, ca să te perzi în ea și să poți trece, ca un biet băgător de seamă, ușor și netulburat de nimeni. Băncile de pe de laturi erau pline de oameni mai în etate, lîngă cari cite o fetiță de 16—18 ani, sta parcă atît de nepotrivit, înfățișîndu-și o icoană tristă: tinereța osîndită a stă lîngă o viață trecută de jumătate, pe cînd alături trecea valul greoi, plin de dragoste și de plăceri, al celor mulți. Din grădinițele cafenelelor din apropiere, străbăteau acorduri triste, și lumea dela mese privea îngîndurată. Alături salcîmii își tremurau frunzele moarte și era în amestecul acesta de cîntec duios de violină și tremur de frunză moartă, atîta jale și resemnare... Dar alături și lumea trecea în valuri uriașe înainte, și parcă nu înțelegea sfîrșitul acesta de viață, acest zdrobitor amurg dela toamnă.

Fetele tinere erau parcă mai vioaie ca oricînd și în ochii lor strălucea aceeaș viață, ca astă primăvară, aceeaș ștrengărie de oraș mare.

La unele, — modă nouă părul de mătăasă era lăsat despletit pe spate și bătut și respirat de vînt; în lumina lămpii electrice el da ființei femeiești, ce-l purta, un farmec deosebit. Femeea, această jucărie drăguță și naivă își știe alege în totdeauna partea cea mai frumoasă...

Am rătăcit așa multă vreme, singur singurel și am țesut atîtea gînduri. Lumea s'a respirat apoi încetul cu încetul, iar eu cînd m'am trezit din toropeala ce mă cuprinsese, stam pe o bancă pe țărnuț Dunării și priveam jocul valurilor, cari izbeau țărnuțurile de peatră. Alături și în susul și în josul apei strînse atît de mult de mîna omenească între hotare, ardeau, pînă departe, mii de lămpi, oglîndindu și chipul în valurile tremurătoare. Stelele abia clipeau din înălțimea lor senină pe lîngă lumina aceasta mare, și singură luna mai răsplinea doar vrajă, aruncînd potopul de raze pe castelul regal, care sta, în vîrf de deal, întunecat, posomorît, ca o moșgildeață uriașă pe întinsul unui cîmp deșert...

Mă simțiam acum așa de bine în singurătatea aceasta și în liniștea, ce să lăsase tot mai mult pe împrejurime, iar gîndul meu apucă să alerge în goană nebună spre îndepărtatul Ardeal și să colinde căsuțele smerite ale satului în care m-am născut, apoi rînd pe rînd vetrele prietinelor și ale cunoscuților și, pe urmă, cuprins într'un vâl de vise o ființă cuminte și bună, pe care n-aș da-o pe toate bogățiile și frumusețile orașului acestuia!..

Luna trecea peste castelul regal zimbitor.

Bpesta, 12/IX. 1911.

Seb. Bornemisa.

Serbările Ligei Culturale.

Duminecă, Luni și Marți în săptămîna asta, au fost zile de sărbătoare pentru întreaga Româniea. Zeci de mii de Români s'au adunat de pretutindena în aceste zile în capitala Țării Românești, ca să fie de față la sărbările Ligei Culturale.

Atîta lume cîtă a năvălit Simbătă și Duminecă spre București, nu s'a mai văzut de mult, poate nici chiar pe vremea Expoziției celei mari din 1906. Mai ales de peste hotarele României au alergat mulți la sărbările Ligei. Hotelurile, Restaurantele și grădinițele, gemeau de oaspeți, străzile erau țixite de lume și pe alocurea trecerea trăsurilor a fost oprită pe loc. Steaguri tricolore flăind pe case și pe stîlpi din strade, arătau tuturora că în aceste zile Româniea are praznic mare, deosebit! Deosebit au plăcut cetele de țărani, curat și frumos îmbrăcați, umblînd pe străzile de frunte ale orașului.

La sosirea oaspeților în gara de Nord, o parte din membrii Ligei, au făcut o călduroasă primire unei cete de 1500 de studenți și țărani din Bucovina, cari veneau sub conducerea dlui Scala.

Duminecă dimineața la 10 ore a fost deschiderea sărbătorilor în „Arenale Romane” din Parcul Carol. După aceasta, publicul a cercetat admirabila Expoziție de porturi românești, expoziția istorică și etnografică, expoziția de pictură și sculptură românească, expoziția de stofe lucrate la mânăstiri, și altele.

În Arenele-Romane, Duminecă după amiază au fost fel și fel de producții și petreceri pe sama publicului. Au fost pe ziua aceea în parcul Carol cel puțin 50—60 mii de oameni!

S'au văzut cunoștințe vechi, din vremea expoziției: s'au recunoscut oamenii aceștia și nici nu le venea să creadă că le-a fost dat să se mai întîlneasă! Au revăzut bucuriile uitate, s'au minunat de Turnul-lui-Tepeș care tot mai stă pe locul lui, s'au oprit pe rînd în fața „Culei”. Dar cea mai mare mulțumire a oaspeților era să viziteze Expoziția istorică, orînduită de dl N. Iorga, în fostul Palat-Regal. Nenumărate documente din timpul vovezilor, erau privite cu sfîntenie. În mijlocul sătenilor dl N. Iorga cetea documentele la cererea lor, și le dădea toate lămuririle.

Mult admirate au fost cusăturile naționale și podoabele lucrate în Cîmpulung-ul Bucovinei.

— În ziua a doua sărbătorile au fost și mai frumoase. În deosebi a fost foarte mult cercetat Cabaretul artistic, unde artiștii Teatrului-Național desfătau publicul. Pe lacul frumos din parc, bărcile (întrile puse la îndemână oaspeților pentru a face plimbări plăcute pe lac), luncău pe ape în mijlocul gălăgiei și țîpătelor celor de pe ele. La Arenele Romane s'a arătat de nou și de icoane vii, istorice: „Povestea Naamului”. Expoziția istorică aranjată de dl Iorga la Palatul-Artelor, a fost cercetată ca și în întîia zi, de toți vizitatorii sărbătorilor! Pe lac bărcile flotilei militare române, cîrmuite de marinari, luncău și acum încărcate de oameni. Seara, într'una din sălile Pavilionului-Regal, dl prof. N. Iorga a ținut o conferință de o rară frumusețe în fața miilor de ascultători. În aceeași sală dela 9 ore a avut loc baletul popular, în mijlocul unei însuflețiri care a ținut pînă tîrziu.

La sărbătorile de a treia zi ale Ligei, au fost și zboruri cu mașini.

Vestitul nostru zburător Vlaicu, fiind chiar acum pe la noi cu măiastra-i pasere, n'a putut în parte de astă-dată la zborurile din

București, deși lumea îl dorea și își arăta părerea de rău, că el, cu mașina lui românească, lipsește dela aceste sărbări atît de românești! A zburat dl Valentin Bibescu, cu o mașină sistem Bleriot, în jurul Expoziției la orele 6 d. a.

Seara la 8 ore dl căpitan Teodor Popescu și-a ținut conferința despre „30 August”, (Luarea Griviței), după care a urmat: A ta cu dela „Grivița”.

Pertractarea recursului contra alegerii dela Orăștie.

— Auziți, vedeți, și mirați-vă!

Au venit la rînd: *inspectorul școlar* dela Deva să spună de e drept că a bătut cercul în fuga automobilului lui Farkas, făcînd siluire învățătorilor români să voteze cu Farkas ori să stee acasă? — apoi învățătorii să spună de e drept asta ori nu? Și, auziți ce au spus și pe ce au jurat și inspectorul și învățătorii:

— Inspectorul Orbán Kálmán joară că n'a zis nici unui învățător să voteze cu Farkas, nici să să țină napoi dela vot! Cu automobilul a făcut numai „plimbări” și nu știe să fi fost al lui Farkas!

— Dascălul Adam Vasiiu (fost în Gelmar) joară că nu inspectorul i-a spus să voteze cu Farkas, ci că întrebînd el într'o zi pe d. protopp Domșa că ce să facă, dl protopp i-a zis, că avînd el (Vasiiu) pricină în pertractare la comitat, mai bine voteze cu Farkas să nu aibă val cu comitatul. Șeful sau, inspectorul, e miel, inger, iacă șeful bisericesc e de vină pentru păcatul lui!

— P. Aslău, M. Găzdac, V. Basarabă, n'au vorbit cu inspectorul de alegeri. Doamne ferește.

— I. Petruțesc (Pricaz) spune că da, inspectorul a fost pe la dsa și l'a întrebat: cum stăm cu alegerea? Dsa spus: Oamenii-s aici toți cu Dr. Vlad, doar 2 de rămân acasă. „Dar dta ce faci?” l'a întrebat inspectorul. „Eu voi sta acasă”, a răspuns. A mai fost odată cu automobilul pe la el, dar nu l'a aflat acasă. De aci a trecut peste Murăș.

— Avr. Dubleş (Romoșel) spune că a vorbit cu inspectorul de alegere, dar numai atîta a zis, că dacă învățătorii i-ar cere sfatul, al poi el le-ar zice să stee de-o parte... (Și inspectorul a jurat că n'a vorbit cu învățătorii despre alegeri!)

— Nic. Haneș, spune tot cam așa.

— I. Tomescu (Mada) recunoaște că Orbán n'a fost pe la dsa, că a fost celalalt, dela Brad, Benkó... Despre acesta însă judele nu vrea să iee la protocol nimic, că întrebarea recursului a fost despre Orbán...

— Gavrilă Ios. I. G. primarul din Bîntînți spune că solgăbirău-Imre a fost la el și l'a întrebat de alegere. I-a spus, că oamenii merg toți cu Dr. Vlad. „Dar dta ce faci?” îl văzînd ce să așteaptă dela el, s'a hotărît că macar să stee de-o parte. Și a stat. (Dovadă de amestecul deregătorului).

— Nic. Tăban (Cugir) vrea să dea la protocol că Orenesák (cel ce a făgăduit că a umblat să câmpere voturi) l'a îmblat și pe el cu balet să stee acasă, — dar judele nu vrea să iee la protocol!

— Dr. G. Dubleş, adv. Hăndoara a fost bărbat de încredere și a văzut cum alegătorii români veneau pentru Farkas, erau toți beți. A văzut pe Baksey, că

tan de poliție, ducând 4 alegători în o căruță la „Transsylvania“. El mergea călare pe lângă ei.

— Dr. Cornel David, medic, a văzut când a ieșit un grup de alegători din „Transsylvania“ să vie la vot, că erau beți, în deosebi un Mitea din Șibot, turtit turtă!

— Dr. Enea Papiu, adevăratele același lucru ca Dr. Dubleş.

— Adam Roșu (Geoagiu) a văzut cum au venit alegătorii din notariatul Poiana: în toată trăsura 1—2 oameni, 1 cocic și 1 gendarm ori soldat, iar la urmă notarășul Benedek cu popa Marian, și așa i-a băgat la Mahler. (Lucru oprit de lege ca să fie aduși sub escortă).

— Moga Ion din Uroiul mărturisește, că a căpătat prin jidovul Steiner de acolo 4 cor. iar nevestă-sa (să vede că ea e mai mare în casă) 10 cor. ca să voteze cu Farkas. Și a mîncat și beut în sat oit a vrut cu săptămînă înainte!

— Jon Uritesc, Vas. Popovici, Ion Rus I. Vasile și Iosif Rus din Pischinți, au mîncat și beut de Mercuri în „Transilvania“ ca profesorul Bela Ianó și un scriitor dela Dr. Deák; dar cine a plătit, nu știu, „poate profesorul Ianó“ — zic ei și joară pe asta!

— Petru Lup din Sereca, spune că da, de Mercuri a început a mîncă și a bea în Transsylvania, oit vrea. Stephani le-a zis: Mînceați și beți, că plătește Farkas. În casa lui Bocz Șoma, a văzut cum Bocz a dat lui Boșorogan N. din Sereca 10 cor. ca „arvună“, spusă că: de stai acasă mai capeti până la 30, iar da vii și votezi cu Farkas, 50 cor.

— Nistor Bădălău și Nic. Arimesc din Sereca, recunosc că de Mercuri (așadar înainte de ziua alegerii, ce nu e iertat) au fost aduși și hărăniți în „Transilvania“. Au mîncat, beut și jucat acolo, amețiți.

Care va să zică: *Corupția*, aducerea alegătorilor sub escortă (pază armată), amestecul poliției și a inspectorului școlar și a solgăbirăului, să dovedesc zilnic! — deși când e de ascultat un rătăcit din Orăștie e tot pe lângă el prin gangul judecătorei căpitanul de poliție Baksay, cînd un om din cercul Orăștiei, e pe acolo fibirăul Fodor ori Pogány dela Geoagiu ori un notar. Li țin și acum tot aproape de trupul lor, ca la alegere!

Adunare populară la Buteni.

Vestim cu plăcere, că adunările populare politice, care pîn'acum s'au ținut șir frumos, să urmează, cu scopul dobit: de a lumina poporul asupra rosturilor luptei noastre politice, și a face să răsune glasul lui în trebile politice ce-s la rînd în sfatul țării: nouele legi militare și cererea votului universal! Iată cea mai nouă conchemare a unei astfel de adunări:

Convocător.

Aderenții partidului național român din comitatul Aradului, sunt convocați la

adunarea populară

care să va ținea la Buteni în 4 (17) Septembrie 1911, Duminică, la orele 11 a. m., în

piața dinaintea casei comunale, cu următoarea ordine de zi:

1. Starea politică.
2. Votul universal.
3. Legile militare.
4. Hotărîre.

Buteni, 9 Septembrie n. 1911.

Comitetul aranjator.

Convocătorul acesta e subscris de peste 130 frați Români din Buteni și din ținuturile lui, în frunte cu Cornel Lazar, protopop în Hălmagiu Dr. A. Grozda avocat în Buteni, Dr. I. Papp, Dr. Cornel Albu, Iuliu Bodea admin. protopopesc și alți cărturari și țărani fruntași.

Alerge toți frații noștri Români din acele părți la adunarea din Buteni la care vor vorbi mulți fruntași ai neamului, așa frumos și cuminte cum s'a vorbit la Lugoj, Orăștie, Hațeg și aiurea!

Arate prin întrunirea lor în număr mare, că deși acolo departe în inima Ungariei, mai aproape de grosul poporului unguresc și mai impresurat de el, poporul nostru românesc tot una este în simțire și în gîndire cu poporul din Ardeal și din Bănat și de pretutindenea! Că aceleași inimi românești curate bat și în pepturile lor, ca în a tuturor Românilor de pretutindenea!

Correspondență.

Din Șinca veche.

„Cele mai multe rele nu vin de pe afară, Nu le aduc streinii ci ni-leface toate Ua pămîntean de-al noștri, e rădă sau un frate“.

Vreau se vă spun povestea, oit bună, oit tristă, a unei comune fruntașe din Țara-Oitului, a comunei Șinca-veche, — sat curat românesc, cu o populație de 2000 suflete. Românii foarte însuflețiți pentru „cauza românească“. Cunoscind foloasele unei școli confessionale cu doi învățători, Români din Șinca s'au grăbit cu totii, să dea pentru susținerea școlii lor românești sume mari, unii și 50—60 cor. pe an!, — numai să se poată da o creștere românească tinerilor odrasle, fiilor lor.

Durere, s'au găsit și în sinul acestei comune vrednice, oameni mici de suflet, cari pentru foloasele lor materiale mărunte dea mîna cu protivnicii culturei române, — făcîndu-le cu putință deschiderea unei școli comunale! Dacă nu să găseau „de-al noștri“ cu ei, ca să-i ajute, dacă nu să găseau coade de topor, — toate stortările deregătorilor doritoare de școală comună, erau zadarnice.

S'a găsit înse notarul penzionat, Emiliu Poppu, care văzînd, că iubitul său nepot George Moldovan nu va ajunge învățător la școala confessională, — după-ce să dechiase prea rău înaintea poporului prin purtările sale, — a aflat de bine să pună la cale înființarea unei școli comunale! S'a folosit de privilegiu să conchemo comitetul în

timpul cînd intelectualii, — parte din cauză de morb, parte din interese familiare (?! Să poate? Red.) n'au luat parte, și erau de față numai țărani. Pe aceștia i-a amăgit să-și deie consimțimîntul pentru înființarea școlii comunale, Zicîndu-le între altele, că vor căpăta ajutor de stat pentru școala comună, și că pentru cea confessională nu vor plăti nici un filer repartițiile.

Numai după-ce le-a deschis ochii părintele Fulicea, au văzut neghio-bia, ce au făcut. Dar în urmă școala era aci. Acum să vedem cine o va cerceta? N'a fost un singur țăran — afară de: drumari, circumari și cassarul dela „Șincana“, a cărei director e Emiliu Poppu! — cari să-și dea copiii la școala comună, deși au fost șicanați în fel și formă. Cu toate că s'au zbatut mult de tot, abia au putut înciripa 12 copii la școala lor.

În 9 Septembrie l. c. s'a întrunit comitetul pentru votarea preliminarului de cheltueli. Membrii aveau să-și îndrepte greșala din trecut, și grupîndu-se în jurul vrednicului părinte Ioan Fulicea, nu numai, că n'au votat nici o pară chioară pentru școala comună, dar au hotărît și închiderea acestei școli; iar pentru școala confessională au votat ajutor de 1300 cor. La propunerea lui Emiliu Poppu pentru susținerea școlii comunale, nu s'au alăturat numai trei amărîți: Iacob Balan, Damaschin Muntean a Medrii și Amos Moldovan, — tatăl învățătorului, — care deși văd bine, că rătăcesc buimăciți pe căi greșite, dau mîna de ajutor urgisitului dascăl: George Moldovan, care e urmărit de ocară și blăstămul tuturor.

Laudă să aduce vrednicilor bărbăți, cari au mers mîna în mîna cu părintele lor sufletesc și pe cari li doare inima de comună. Iată numele lor: Iosif Stoica, Nicolae S. Popa, Filimon Balan, Sergiu Bărsan, Ioan Bărsan, Iosif G. Popa, Silvestru Sasu, Iacob Morariu, Ciprian Teușan și alții.

Nădăduesc, că și în viitor să vor purta tot așa, și vor fi la culmea chemării, cînd e vorba de binele comunei; iar lui Emiliu Poppu nu i vor da voie să-și joace mendrele într'o comună curat românească cum e Șinca-veche!

— Rugăm și noi pe frații noștri cetitori din Șinca-veche, să-și pună toate puterile a abate pe oameni de a-și da copiii la școala cea făcufă cu gînd rău în coastele școlii noastre românești confessionale. Căci dacă oamenii nu-i vor da copii, ea să închide e sine, — cum s'a închis cea de stat din Cebea (lîngă Baia-de-Criș)!

Dați și voi, frați din Șinca, o dovadă de mîndră iubire de neam și de înțelepciune națională, cum frații vostri dela Cebea au dat.

Un șincan.

Pertractarea alegerii dela Ighiu.

Ascultarea martorilor pentru alegerea dela Ighiu, e încă în curgere. Soartea acestei alegeri e ca și hotărîtă. Ea va fi nimicită. Doar pe copilul fișpanului l'au declarat „ales“ cu numai un vot! Și cercetarea a dovedit deja pîn'acum, că s'arise

pentru acel copil ninerat zeci de voturi, pe cari Curia nimicindu-le, trebuie să declare ea de adevărat ales pe candidatul partidului nostru național.

Iacă ce au dat martorii la protocol:

— Butyka Albert, ungar de altfel, a spus în fața județului, că deși e scris că el ar fi fost și ar fi votat cu Szász, adevărul e, că *nici n'a fost în acea zi la Ighiu!* O adevărește asta și notarul și primarul satului, cari nu l'au văzut în acea zi acolo! Dl Dr. Vlad le pune întrebarea: „Dar cine a votat dară în locul lui? Judele însă nu primește a să da răspuns, căci, zice, în recurs nu s'a cerut!

— Boruch Mor era în acea vreme în Marienbad, și la protocolul de alegere e scris că a votat și el! Chemat să spună însuși care-i adevărul, Boruch n'a venit. Dar va fi adus și silit a descoperi adevărul.

— Budai Dani e de vreo 4 ani în România. Și primarul și notarul spun că nu l'au văzut la votare. Dar patriotul vine și zice că a votat în ora de încheiere!... Să va face cercetare.

— Lobstein Lázár e bancrot, și așa legea nu-i dă drept de vot. Totuși i-au primit votul. Să dovedește. Să va nimice!

— Péterfi Iános era lovit de gută, nu putea vorbi, totuși i-s'a scris votul ca și cum l'ar fi dat! Să nimicește.

— Dr. L. Pop și păr. Totoian dovedesc că inv. Pompiliu Popa din Bucium, a vrut să voteze, dar nu i-au primit votul, căci notarul (român: Paul!) a spus că nu-l cunoaște! Și doar un an de zile și-au petrecut laolaltă cînd era învățător în Bucium!

— Ion Ghianea primar în Abrudsat spune că fibirăul Imre i-a zis că el trebuie să țină cu stăpînirea. Ar fi votat cu Vajda, așa s'a reținut.

— Pr. N. Oneț, Dr. Pop și Totoian dovedesc că Ilie Dumitrean, Anghel Dumitrean I. Moise, Filimon Cristea și Ilie Nana au venit să voteze cu Dr. Vajda, dar notarul nu era de față să adevărească că-s ei, iar pe primarul l'au scos afară, ca să nu adevărească el că ăștia-s alegători din satul lui și au drept de vot.

Și alte multe mișelii! Pe toate le scoate Dumnezeu la lumină. Și alegătorii dela Ighiu să poartă frumos, cinstit, bărbătește, nu ca unii mișei din cercul Orăștiei, — și așa e sigur că alegerea dela Ighiu va fi nimicită!

Trăiască cinstiții Moți!

Principele de coroană la manevrele din Slovăcime.

— Nu lasă să i-să facă nici o „primire“ ungurească. — Cum găta cu manevrele, mâncă, Vineri, pleacă napoi la Viena. —

Manevre mari și frumoase să desfășură în zilele astea în Ungaria de Miază-Noapte, în Slovăcime, la hotarele despre Galiția, a țării.

E înțlia dată că marile manevre să petrec sub ochii Alteței Sale Principelui de Coroană, ca locțiitorul Maestății Sale.

Și cum Principele vine în locul Impăratului-Rege, deregătorile comitatului Zemplin au făcut întrebare la Cancelaria de Curte din Viena, cînd sosește înaltul Domn și că ei vreau să-i facă o primire ca la viitorul purtător al Coroanei!

Dela Cancelaria de Curte însă le-a venit patrioților răspuns, că Principele nu dorește să vadă nici un fel de primire cu paradă (făcută de cei slujbași cu forme mincinoase)! Așa apoi cînd în săptămîna de față, noul Cap al manevrei a sosit cu strălucitul tren de Curte, la Bártfa, Marți dimineața la orele 8, i-a ieșit în cale numai fișpanul cu vicișpanul și fibirăul locului, cu cari a schimbat 2—3 vorbe și a mers la locul său: la armata sa și la manevrele ei.

Manevrele „Impărătești“, cum li-să zice, la care au luat parte trei corpuri de armată, cu zeci de mii de soldați de tot felul, — au ținut Marți, Mercuri, azi Joi și mine Vineri. Iar mine apoi, e încheierea lor („Ablassung“-ul).

Alteța Sa Principele de Coroană abia mai stă cîtva în ziua aceea una, după terminarea manevrelor, în mijlocul generalilor și ofițerilor săi, și îndată pleacă napoi la Viena, unde sosește deja Simbătă dimineața.

— Manevrelor de data asta sunt mai interesante ca ori-și-cînd! Căci, ca nici cînd până acum, să folosesc la manevre, toate mijloacele de alergat și de dus știri de colo-colo, pe cîte numai le-a iscodit mintea omenească: În aceste manevre știrile despre inimic să culeg de ofițeri ce zboară cu mașina de zburat, și dela trupă la trupă să duc cu stafeti ce fug pe biciclete, iar la depărtări mari să fugă cu automobilele, — așa că câmpul de luptă are o înfățișare ca nici-cînd altă-dată: alergări de stafeti călare, de alții pe biciclete, fuga comandantilor de colo-colo cu automobilele, pe sus mașini de zburat ca rîndunelele, și baloane plutind mărește peste toate!

Vom aduce știri despre cum au izbutit unele și altele și cum s'au dovedit de folositoare ori de prisos.

— Manevra însăși închipue că dușmanul ar fi năvălind în țară din spre Galiția, și la hotarele de Miază-noapte a Ungariei i-să aține calea!

Armata năvălitoare e comandată de Principele Fridrich, iar cea

apărătoare de Cavalerul Frank Liborius, inspector de armată. Corpurile de armată cari iau parte cu toată armătura și oamenii și caii lor și cu rezervele, — sunt corpul de armată VI dela Kassa, X din Przemysl și XI din Lemberg.

Cu corpul VI iau parte și atașatii (trimișii) militari ai puterilor streine, printre cari și 3 ofițeri înalți din armata României, veniți să vadă marea manevră.

Socoteala lor.

— A Ungurilor și a Sașilor. —

E vrednic de pus la răboj felul de gîndire al conducătorilor politice maghiare, dar nu mai puțin al cumetriilor nostri Sași, cînd e vorbă de făurirea noiei legi de alegere.

Bărbații politici maghiari sunt împărțiți în două, privitor la acest lucru: Unii din ei zic: să se dea tot poporului drept de vot, căci atunci, cînd va lua parte poporul întreg la votare, avem nădejde că nu-l mai poate cumpăra cu bani cutare partid, — că fiind alegătorii mulți, i-ar trebui riuri de bani ca să-i cumpere. Și da de s'o trezi atunci poporul să trimiță în sfatul țării deputați de cei cu adevărat purtători de grijă pentru binele lui. Așa spun azi Ungurii ce să țin de partidul Justh, Kossuth și socialist.

Altă parte zice: Nu! Nici o lege de felul acesta, care să dea puterea în mîna poporului! Că atunci nu mai hotărîm soarta țării noi, domnii, rămășițele de nemeși, de grofi, baroni și alte lifte ce știm trăi pe ușor, dar a munci nu știm! Să se facă legea așa, ca tot noi să rămînem hotărîtori pe soarta țării. Aceștia sunt oamenii lui Tisza, cari sunt înghesuți în „partidul muncii“ (cel ce să îngrozește de muncă și de adevărații muncitori ai țării!).

Sașii nostri, trebuind să se alăture și ei la vre-una din aceste două tabere, și-au ales partea cea mai bună! Ei s'au alăturat cu trup cu suflet la cești ai „muncii“, la cei ostentivi în trîndăvie și trăitori de pe sudoarea multîmii oropsite! Ei s'au dat pe față prin graiurile și scrisurile bărbaților lor fruntași, spunînd că spriginesc bucuros ori-ce fel de altă lege de vot, numai cea cu vot universal nu! Să învoesc bucuros și la aceea, ca dreptul de vot să fie legat de știința cetitului și scrisului!

Și aci e durerea noastră! Că și Ungurii și dragii nostri Sași, să leagă de cetit și scris, știindcă noi stăm în privința asta rău de tot!

În ministeriile din Pesta să lucră mereu, pe temeiul foitelor numărătoare ce să făcū anul trecut, foite, în care s'a adunat tot felul de știri despre locuitorii țării, și cîți sunt, și care cite limbi vorbesc, și cîți știu ori nu știu scrie, și cam ce avere au. Datele din aceste foite le așează acum lingă olaltă, le clădesc șă apoi șă, le sucesc și răsucesc pe toate laturile, să vază, în ce chip puse acelea, arată ele mai slabi pe Români? Ca apoi pe acea lăture slabă a lor să clădească noua lege de vot! Și loițele arată, că nu-s Români nici în număr, nici în avere așa de slabi, ca în știința de carte! Și deaceea cer o parte de politici Unguri, și Sașii nostri, ca pe această slăbiciune să se clădească noua lege, c'apoi Români rămîn iar pe ani și ani, pe zeci de ani, turtiți la pămînt, în coada celorlalte popoare mai știutoare de carte!

De fapt iaca ce arată cifrele în privința asta:

De s'ar da drept de vot la tot omul trecut de 24 ani și care știe ceti și scrie, — atunci dintre cei 683.000 de Români trecuți peste 24 ani, cari ar trebui dară să ajungă alegători, — de fapt ar ajunge la drept abia 191.000, iar 492.000 și-ar perde dreptul, pentru neștiința lor! Așadar din tot 7 Români trecuți de 24 ani, 2 ar ajunge la vot și 5 nu!

Iar la Nemți și la Sași lucrul stă așa, că din tot 10 bărbați trecuți de 24 ani 9 înși ar căpăta drept de vot și numai unul ar cădea din drept, ca neștiind carte!

Așa de mare e deosebirea între noi și ei în privința asta! Și apoi așa de mult rămîne napoi și prețuirea ce o avem în trebile de obște ale țării, față de ei.

Iaca aci ca nicăiri mai viu adevărită vorba dreaptă că: Ai carte, ai parte!

Și iaca de ce, cea mai mare datorință a fiecărui cărturar român trăitor în mijlocul poporului, este azi: să facă și pe Român a ajunge să aibă parte, făcîndu-l mai întii să aibă carte!

Și asta o putem face cu toții: Toți cîți știm ceti și scrie, să luăm în jurul nostru pe unul ori doi tineri ori bărbați ce au rămas fără carte și să-i învățăm, — pentru-ca cu o zi mai curînd să stricăm socoteala celor ce pe neștiința noastră își clădesc azi planurile lor păcătoase și pizmașe.

La Sântîndreș.

— Din prilejiul sfințirii școlii. —

CONVOCARE.

On. membrii ai Despărțămîntului VIII. Deva al „Asociațiunii“, precum și toți binevoitorii și spriginitorii culturai poporului nostru sunt poftiți să ia parte la Adunarea cercuală, care să va ținea la: 21 Septembrie n. 1911, orele 11½, din zi în biserica gr.-ort. română Sântîndreș, pe lingă următoarea ordinea de zi: Deschiderea; Raportul comitetului; Exmiterea unei comisiuni pentru înscrierea de membri; Alegerea unui membru în comitet; Eventuale propuneri; Închiderea.

Din ședința comitetului cercual ținută în Deva, la 9 Septembrie n. 1911. Dr. Ioan Dobre, director. Dr. Eugen Tatar, notar.

Adunarea aceasta a despărțămîntului Deva este și ea o cuminte conlucrare la lucrarea de căpetenie a acestei zile, care e: sfințirea școlii românești din Sântîndreș, fapt care arată vrednicia poporului nostru din acea comună și a conducătorului lui, părintele Popovici.

Atragem de nou și stărnuitor luarea aminte a fraților nostri români din acel ținut, să grăbească cu toții, și de prin satele vecine, a fi pe această zi la Sântîndreș, — căci o sărbătoare a înălțării sufletelor românești este această zi acolo! Cei ce vor lua parte, veseli și mai mîndri de numele lor de Români, să vor duce acasă! Căci, de vor fi față la slujba dzească, vor auzi cîntările sfinte ale unui cor frumos și puternic: corul Reuniunii române de cîntări din Orăștie; — vor lua parte la sfințirea însăși, unde vor auzi cuvinte luminate asupra înșămîntății școlii naționale, puse sub scutul sfintei biserici, vor auzi cum sunt prețuți cei ce muncesc și jertfesc pentru școala națională, cum frații din Sântîndreș au făcut!

— La prînzul comun vor auzi alte vorbe cuminți, venite dela inimi de frați luminați.

— La adunarea Despărțămîntului alte stătuiri bune asupra mijloacelor de a ne lumina poporul și a-l înălța!

— Iar apoi, ca încununare a toate, vor asculta prea frumosul Concert dat de „Reuniunea română de cîntări din Orăștie“, condusă de zelosul nostru învățător Ioan Branga, ca dirigent al Reuniunii. Concertul să va da după următorul program:

1. „Trompetele răsună“, marș de Muzicescu, cor mixt.
2. „Cine m'aude cîntînd“, doină cîntată solo de Dșoara Mărița Vasilca.
3. a) „Măestri și Plugari“ de H. Kirchner, cor mixt. b) „Coasa“, cor mixt de I. Vidu.
4. Solo de Bas, de Nicolae Demian.
5. a) „Luminița“, cor mixt de A. Bena. a) „Pentru mîndra mea“

Ileană* cor mixt de A. Bena. 6.
„Hora“, cor mixt de G. Dima-
După Concert urmează joc!

— Rugăm stăruitor pe preoții din comunele vecine, Peștiș, Cristur, și altele, să-și tocmească lucrul în acea zi așa, ca poporul să poată merge la biserică la Sîntîndreș, și să iasă apoi parte la toate cele ce vor urma după biserică. Căci mare lipsă au frații noștri din aceste comune să vadă o adunare culturală românească și să audă acolo sfaturile unor luminați fii ai neamului, frați buni ai lor!

COLERA.

Durere, nu putem aduce vești mai bune, ci mai curînd mai rele, despră mersul acestei boale molipsitoare și greu potopitoare.

În Budapesta s'au întîmplat în săptămîna din urmă, zilnic nouă îmbolnăviri. În Pesta-nouă o familie întreagă zăcea Mercuri în coleră. Unul din bolnavi, un copil, a murit. Asemenea au murit în celelalte zile o femeie și un bărbat. Ceialaltii poate că scapă.

— În comitatul Pojonului, la Várkony s'au ivit vre-o 3 îmbolnăviri de coleră, dar n'a murit încă nici unul.

— În Nagykesz (comit. Comarom) au murit în 7 Sept. n., 2 copii de coleră. Pe urmă s'a bolnăvit și tatăl lor.

— Din Croația și din Fiume asemenea vin știri de îmbolnăviri.

Medicii luptă din răzputeri contra acestei nenorociri, pe cei mai mulți îi și ajută de scapă, totuși le moare și lor în mâni azi unu, mâine altul.

In străinătate:

anume în Italia și Turcia, colera nu slăbește, ci împinge pe oameni la desnădejde și la fapte înfricoșate. De pildă în Masafra (Italia) oamenii au dat foc casei unui muncitor, în care casă muriseră două femei de coleră. A trebuit să iasă soldații să oprească mulțimea a nu face și alte pustiri.

— În România însă s'au ivit cazuri de îmbolnăvire în 3 locuri: în Brăilîța, unde s'au îmbolnăvit 5 inși, dintre cari 1 a murit. În Islaz și Brăilîța încă au fost îmbolnăviri, urmate unele de moarte, anume în Brăila au fost până acum 5 îmbolnăviri între cari 3 s'afîrșite cu moarte!

— În Turcia e potopenie mare. În Constantinopol în 11 Sept. au fost 50 îmbolnăviri și 42 cazuri de moarte în Üsküb 30 îmbolnăviri și 26 morți. Și tot așa în toate zilele și în alte puncte ale țării,

— Iar din Asia, dela Port Arthur, să vestește, că acolo colera e nebună de tot: Numai în orașul Port Arthur, fost al Rușilor, acum al Japonezilor, ea trîntește la pat cîte 200 pe zi, dintre cari mor zilnic 80—90 inși! Soldații sunt cupliți zăcluiți de coleră, mai ales cei de pe corăbi (cari folosesc apă de mare, care să vede molipsită).

NOUTĂȚI

VLAICU

— Zborurile lui cele mai apropiate! —

La Sibiu.

Precum am vestit deja și în numărul nostru trecut, acum Duminecă în 17 Sept. n., inginerul A. Vlaicu, va face un zbor la Sibiu. Lumea privitoare va fi rînduită pe largul cîmp de exerciții militare de dincolo de casarmele cele mari. Zborul va avea loc la orele 5 d. a.

„Asociațiunea“, a cărei sărbări iubilare le-a înălțat așa de mult Vlaicu prin zborul seu uimitor de frumos dela Blaj, — a luat sub ocrotirea sa arangeara zborului dela Sibiu, și dl președinte al Asociațiunii, Andrei Barseanu, prin o chemare trimisă foilor, poștește pe toți Românii din ținutul Sibiului, să meargă pe Duminecă la Sibiu, să vadă ne-mai văzuta arătare. Bilete și până la ziua zborului, să pot scoate la Cancelaria „Asociațiunii“ (Strada Șagună Nr. 8) și la Librăria Arhidecezană (strada Măcelărilor).

— În oinștea iubitelui zburător, tinerimea română din Sibiu dă în aceeași zi sara, după zbor, petrecere populară cu joc în pavilionul grădinei „Hermansgarten“ (Str. Șaguna Nr. 9), la care invită cu toată dragostea pe toți Românii de bine!

Sunt cele mai bune nădejdi că totul va reuși strălucit!

La Brașov.

Pentru a-l vedea pe curajosul zburător ardelean, au pornit deja trimișii mai multor orașe la Sibiu să se înțeleagă cu dl Vlaicu să meargă să zboare și în orașele lor. Brașovul, care deja la Blaj îl rugase pe Vlaicu să meargă și acolo, — e cel care a primit răspunsul hotărît, că îndată după Sibiu, vine la rînd.

La Brașov dl Vlaicu va zbura Duminecă după cea a Sibiului, adică în 24 Sept. n.

„Gazeta Trans.“ spune că dl inginer Negruțiu (Blaj) trimisul dlui Vlaicu, a fost în 12 Sept. la Brașov, pentru a pertracta asupra zborului și a statorî amănuntele. S'au înțeles asupra zilei de 24 Sept. punîndu-se zborul sub ocrotirea Casinei române și a Despărțămîntului Brașov al „Asociațiunii“. În aceeași zi dl Negruțiu însoțit de dl profesor N. Bogdan, s'au înfățișat la căpitanul de poliție pentru a înștiința producția de zbor, și căpitanul a luat la cunoștință cu multă prevenire zborul înștiințat.

Dl Negruțiu cu alți domni au plecat la stupina dlui Mandi Steriu, care a binevoit a pune la îndemnă cîmpul dsale dela această stupină, pentru a fi arangeat pe sama publicului, — să cerceteze cum de

potrivit e locul. Totul va fi adus în bună rînduială și Brașovenii și tot jurul, vor avea o zi de plăcere sufletească cum n'au mai avut, cînd vor vedea mîndra pasere măiastră înălțăindu-se pe de-asupra lor!

La Oraștie.

Pe Dumineca după zborul dela Brașov, pe 1 Octob. n. Românii din Oraștie l'au invitat pe dl Vlaicu să vină să zboare și aici, ca noi, cel-ce l'am văzut ridicîndu-se dela pămînt cu mașina sa cea de ață și trasă de feciori, să-l vedem acum și cu adevărata mașină, trasă de puterile motorului și spîntecînd aerul pe întrecere cu șoimul. Așa avem știre, că dl Vlaicu va veni pe 1 Octob. la Oraștie și va zbura. Și aici să fac toate pregătirile, ca zborul să aibă loc în fața unui public numeros și bine rînduit.

— Vestim că, de altfel, pe aceeași zi are loc la Oraștie și un mare Concert dat de „Reuniunea română de cîntări“ de aici, în sala cea nouă a hotelului „Central“. Astfel lumea va avea titlu îndoit de a veni la Oraștie: ca să vadă zborul Vlaicu și să asculte un frumos Concert.

Din grozăvenile manevrelor. Din Ungaria să scrie, că în manevrele de acum, cari abia s'au sfîrșit, iar s'au petrecut lucruri ce umplu de groază și de milă pe cei ce aud de ele. Anume Regimentul de infanterie No. 26 în o zi a săptămîinii trecute, a fost pus la o probă de strapaț atît de grea, încît a patra parte a soldaților 335 inși s'au bolnăvit și au căzut acolo pe drumuri de oboseală și de arșiță, iar trei din ei, rezerviști, au și murit acolo!

Cununie. Ţoara Gabriella Gherlan și dl Dr. Demetriu Mangra, anunță cununia lor, care a avut loc la 3 Septembrie n., în biserică gr. orientală rom. din F. Oșorheiu.

Cum să risipească banii statului. Că în ce chip să folosesc banii adunați din dările nenorociților cetățeni din Ungaria, ne-o arată și următoarea pildă — nemai pomenită în alte țări!

Japînii Auspitz Vilmos și Wolf Arnold din Budapesta, după-ce și au cîștigat trebuincioasele propte, au „grundălit“ taman în Lugoj o fabrică de textile (de țesătorii de tot felul) cu pomposul nume „Delmagyarország textilipar, Auspitz Vilmos és társai“, societate pe acții.

Îndată după deschiderea fabricii, guvernul s'a grăbit să oînstească „fondatorilor“ suma de 300 mii coroane, drept ajutor de stat pentru „încurajarea“ industriei. Banca jidovească din Budapesta „Pesti magyar kereskedelmi bank“, s'a grăbit și ea să-i deschidă un credit de un milion coroane — să înțeleagă pe întăbulare în locul întii. Nainte de asta cu vre o 3 luni,

apoi — toate s'au sfîrșit! După doi ani, — japînii au închis putica și ei au luat drumul spre — America. Din drum au scris că merg în America să cîștige bani, ca să plătească datoriile grozave ce au binevoit să lase în urmă, spre mîngăierea înaltului guvern, care i-a sprijinit cu cele 300 mii coroane!

Pentru Auspitz sunt bani, dar cînd cere o comună, ori un ținut întreg izbit de sărăcie, ori ca să-și înmulțească izvoarele de venit — în loc de bani să năpustesc jandarmii solgăbiraelor, ca să înăbușe „revoluția“ — cu patul puștii...

O baie de cărbuni ce ardea de 52 ani, și abia acum a putut fi stînsă. În Pensylvania (America), la 1859. O baie de cărbuni fosili (formați din lemne și resturi de animale petrificate prin zeci de mii de ani), au luat foc! Zadarnice au fost toate încercările de a mai stînge focul aprins în sinul pămîntului nu te mai puteai apropia de gura pămîntului, care vărsa nori de fum greu, nădușitor. N'au avut altă de făcut decît să-l lase să ardă pîn' doar s'o stînge de sine. Și de 52 ani baia a ars într'una. Lumea să și obicinuisă a vedea acolo gura pămîntului aruncînd mereu rîu de fum, ce nu vrea să mai înceteze. Ci-că în vremea asta s'au ars și s'au nimicit cărbuni în preț de 125 milioane!

În timpul mai nou niște americani cutezători și întreprinzători s'au pus și au înjghebat o societate pentru stîngerea focului din baia ce arde de mai mult de jumătate de veac!

Au pus laolaltă capital de un milion și jumătate, cu care să lucreze doar stîng focul, ca apoi să înceapă a scoate belșugul de cărbuni ce să vede că este în sinul pămîntului aci, de nu să mai stînge. Și au cheltuit toț milionul și jumătate, până au ajuns a putea astupa gura arzătoare a pămîntului! Dar în urmă au ajuns'o. Și de aci încolo cei ce au cheltuit cu stîngerea, sunt domni pe baie și las' de nu-și scot ei „crețăruii“ îndoit și înzăcit. Până au stîns'o au avut însă lucru negrăit de greu. Ci-că s'au pus să facă un zid de 300 metri, cu care să astupe gura arzătoare. Și la facerea zidului lucrătorii sufereau grozav de boarea ferbinte ce venea spre ei din gura băii. Abia putea lucra unul cîte 30 minute și apoi să odichnească o oră și să se răcorească. Și mai mult de patru ore pe zi nu putea lucra nici unul, deși aveau fel și fel de mijloace de apărare și de răcorire și în vremea lucrului.

O mulere care n'are pace noaptea. Din un oraș din Ungaria (Solnoc), să vestește o întîmplare aproape de necrezut. Să spune, că în casa lui Alexandru Heller din Solnoc, întotdeauna după miezul nopții o mulere necunoscută face fel și fel de răutăți. Într'o seară a văzut-o cu ochii lui cum spărgea ferestrele

dela casele vecine și cum a intrat pe fereastră în casa lui și după ce s'a preumblat puțin în sus și în jos prin casă, a ieșit iară pe fereastră în uliță, apoi după ce a strâns laolaltă o grămadă de petrii, a început să zburătorească cu ele în odaie la el, apoi s'a depărtat. S'a spăriat omul nu-i vorbă, și a doua-zi a făcut cunoscut lucrul la jendarmerie, care s'a pus în căutarea muierii, care n'are somn și pace noaptea!

In onoarea lui A. Bârseanu, noul Președinte al „Asociațiunii“, au dat membrii din Sibiu ai „Asociațiunii“ Duminica trecută, un banchet, care a fost o frumoasă sărbătorire a vrednicului bărbat. Că mult să bucură lumea bună că „Asociațiunea“ și-a căpătat un conducător luminat și stimat ca pe Andrei Bârseanu și mult să nădăjduște dela conducerea lui. Deo Dzeu ca toate nădejile în plin să se întrupeze!

Cununie. Dă. Silvia Stanislav și dl Ioan C. Micu Lissa-Sevestreni, căsătoriți.

Sărbări la Parța. În 20 și 21 Sept. n. la Parța (comit. Timișului) au loc frumoase sărbări culturale în 20 Sept. poporul așteaptă sosirea Arhierului P. S. Sa Episcopul Dr. Hossu dela Lugoj, care merge pentru sfințirea bisericii greco-catolice. Tot atunci sosește „Reuniunea învățătorilor gr-cat. din ținutul Lugojului“. Vor fi primiți cu frumos alai.

A doua zi apoi (în Sept., 21 Sîntămărie mică) va avea loc sfințirea bisericii cu frumoasă pompă, apoi adunarea Reuniunii învățătorilor. După amiază la ora 1 prînz la olaltă, și sara Concert dat de „Corul bisericesc gr. cat. din Parța“ sub conducerea dîni Ințător Nic. Lugoșan. Toți cei din a-ool ținut, grăbească pe acea zi la Parța!

Pascu și Inșca e o nouă firmă românească în Orăștie, — prăvălie de manufactură și modă, — care s'a deschis Sîmbăta trecută, în nouăle case Szöllösy (îngă apoteca dlui N. Vlad). Proprietarii ei sunt tineri negustori, zeloși și cinștiți. Atragem luarea aminte a publicului din loc și jur asupra lor.

Nou avocat român în Timișoara. Am onoare a vă încunoștința, că mi-am deschis cancelaria advocațională în Timișoara, Cetate, Strada Eröd Nr. 5. Cu stimă Dr. Coriolan Balta, avocat.

— Dr. Sigismund Purjész, vestitul profesor dela universitatea din Cluj, scrie: »Totdeauna aplic bucuror» apa a mară naturală Francis Iosif, căci efectul ei de minnat, vine fără nici o neplăcere«.

De ale meseriașilor români din Orăștie. Duminica trecută, 10 Sept., s'a ținut obicinuita „Serată

literară lunară“ a meseriașilor ro-din Orăștie. S'a cetit o nvelă din viața meseriașilor de Ioan Popovici-Bănățeanu, și s'a declamat din par-dlul P. Russu „Cercutorul“ de Maria Cioban. Dăoara Florica Popescu „Pe îngă bci“ de G. Coșbuc și „Cărturăreasa“ de Maria Cioban, și Dl Boldor „Oltul“ de O. Goga și „Cel mai tare om din lume“ de Vlad dela Marina. La sfîrșit s'au sortat între cei prezenți mai multe cărți folositoare, cadre de fotografii și un coșuleț din dantelă, toate donațiuni de ale membrilor. Șe-dința viitoare să ține a doua Dumineoă din luna Octobrie după amiază la 5 oare.

Soborul minciunii

născut din șpirit și din sălbătăci!

Duminica trecută s'a ținut la Dobrișin o mare adunare populară ungurească, care a cerut cu tărie ca guvernul să aducă întii legea de vot obștesc și numai apoi celelalte! Au vorbit mulți fruntași koșutiști și printre ei și scriitorul maghiar Dr. Jászai Oscar, care printre altele a zis:

„Dieta de acum s'a născut din stricăciune (corupție), din șpirit și din sălbătăcii fără samăn! Otrăvitorii de meserie, cumpărătorii din slujbă, s'au rînduit pe sineși într'o adunare deosebită, care să numește sfatul țării (dietă, parlament).“

„Dar cine nu vede, că această dietă, e soborul minciunii, — și că numai intrupat votul universal are să se deo țării adevărata dietă, care să fie grăitoarea curată a voinței popoarelor!“

Etna.

Etna, vulcanul din Sicilia (cel mai înalt din) Europa a început de nou să clocotească și să verse pe două guri fum gros, lavă și ploaie de cenușe ferbinte, amestecată cu pietri arzătoare. În timpuri mai vechi vulcanul Etna a făcut mari pustiiri în jurul său, așa la anul 1169, apoi la 1669 cînd lava (cenușă) și cutremurul de pămînt au nimicuit în parte sau de tot 12 orașe și sate. Alte izbucniri și mari vărsări ale lui au mai fost la 1852, 1865, 1879 și 1886. Acum iară amenință cu mare primejdie ținuturile Siciliei.

Știrile cele mai nouă spun că de vre o cîteva zile de cînd s'a pus pe clocot și e în fierbere acest munte cu guri de foc, azvîrle foc și cenușe până departe prin satele vecine: 9 sate sunt aproape de tot îngropate sub lavă, și cenușă cade într'una în nori grei pe bielele comune. Oamenii văzîndu-și peirea au fugit, și din depărtare privesc neputincioși la potopul ce ese din gurile muntelui.

Să spuno că prin gurile pe unde a spart acum de carînd, pe două locuri azvîrle mai ales focul mai pu-

ternic. Din craterile nouă să văd zburînd în toate părțile, pietri uriașe și bucăți de stînci nemai pomenit de mari, mestecate cu lavă, și zilnic să ivesc alte și alte guri de foc pe fața muntelui Etna (care la poalele lui are 130 kilometri grosime)! Din cele 16 cratere (guri) din vârful lui, nu iese decît fum gol, dar din cele două acum sparte, nouă, cari sunt în depărtare de 7 kilometri, de comunele din jur, scupă ploaie de cenușe ferbinte, pietri și fum, în așa măsură că în două zile a îngropat total satul *Rojatello*, care este mai aproape de Etna și acum și celelalte sunt primejduite.

Reuniunea proprietarilor de vite în Szászváros—Orăștie.

Convocare.

P. T. membri „Reuniunii proprietarilor de vite din Szászváros—Orăștie“ sunt poftiți să ia parte, în înțelesul §-lor 17—19 din statute, la

Intîia adunare generală ordinară, ce să ține la Orăștie în 30 Septembrie st. nou, la orele 2 d. a., în localul Reuniunii, strada „Drumul țerii“, cu următoarea

Ordine de zi:

1. Constituirea biroului adunării;
2. Raportul Direcțiunii, prezentarea bilanțului anual și raportul comitetului de supraveghiere;
3. Fixarea bilanțului și hotărîre asupra absolutului și asupra profitului curat;
4. Alegerea membrilor în comitetul de supraveghiere, — conform rînduilor legale;
5. Eventuale propuneri.

Pentru Direcțiunea „Reuniunii proprietarilor de vite“:

Vasile C. Osvadă, director.

Bilanțul anual e expus în cancelaria centrală a Reuniunii în Orăștie.

Cărți școlare cu aprobare.

— Înștiințare. —

Abecedarul și Cărțile de cetire pentru anii II—VI. de școală, lucrute după planul de învățămînt confesional și al celui de stat, de Dr. I. Stroia, D. Lăpădat și Iuliu Crișan, cuprînd material din toate obiectele de învățămînt.

Abecedarul și Cărțile de cetire pentru anii II—IV sunt aprobate de P. Ven. Conzistor arhidieceșan cu Nr. 5750/1910, iar de In. ministru: Abecedarul, sub Nr. 56863/1910, cărțile de cetire: pentru anul II, sub Nr. 99113/908, anul III, sub Nr. 61238/909 și anul IV, sub Nr. 63709/910.

Cartea de cetire pentru V—VI, apărută acum, în urma ordinațiunii ministeriale Nr. 16593/911 până va

primi aprobarea, să poate folosi în școale în anul școlar 1911—12, Prețul Abecedarului 40 fileri. Cartea de cetire a II-a, 50 fil., a III-a, 60 fil., a IV-a, 70 fil., a V—IV, cor. 1.80.

Să afli la Librăria arhidieceșană în Sibiu și la autori în Săliște (Szeben m.)

(275) 2—3

Autorei.

CONCURS.

Intreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la *edificarea școlii Presaca de Secaș* prin aceasta se recearcă să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cauțiunea de șapte sute coroane la oficiul parochial cel mult până la 24 Sept. st. n. 1911 la 10 ore a. m.

Ofertele intrate mai tîrziu nu să vor lua în considerare. Operatele despre această lucrare și anume: formularul de contract, condițiunile de edificare, preliminarul de spese, și planul aprobat de Preaveneratul Consitor Metropolitan la 27 Iunie 1910 sub Nr. 3313 să pot studia zilnic la oficiul parochial gr.-cat. Curatoratul bis. Iși rezervă dreptul de alegere dintre minus oferenți.

Presaca, la 11 Sept. 1911.

Ioan Popa Popasu, Petru Mîtea, paroh gr.-cat. prim curator bis.-școl. (283) 1—1

Două paturi și o canapea

sunt de vânzare la o familie în Orăștie. Paturile sunt de lemn cu madrațe de fer. În stare bună. Adresa o aflați la foaie. (9) 1—3

Învățăcel de prăvălie.

În prăvălia de manufactură și ferărie a subscrisului, să primește imediat un băiat dela 14—15 ani, cari să priceapă bine și limba maghiară, pe îngă condiții favorabile.

George Radu, comerciant, în *Lenyaitelep* (îngă Petroșeni, comitatul Hunedoarei). (286) 1—3

Publicare de licitațiune.

Pentru zidirea unui nou *cășșieu de școală* în comuna Bințint, pe temeiul planului întărit de ven. conzistor și după preliminarul de spese satorit, — să publică concurs de licitațiune.

Materialul îl dă poporul. Numai lucru de zidar și lemnar să dă în întreprindere.

Licitațiunea să va ținea Duminică în 4/17 Septembrie 1911, la oarele 10 a. m., după ieșirea din biserică.

Licitanții vor depune vadial de 400 coroane. (289) 1—1

Scriitor de avocat

cu praxă bună, afli aplicare dela 1 Octobrie n. în cancelaria subscrisului:

(278) 2—2

Dr. IOAN HICA, avocat, Iașeg.

2 băieți de prăvălie

afli aplicare numai decît în prăvălia subscrisului:

(276) 2—2

IOAN ROB, comerciant, Orăștie.

„LUNCANA”
instituit financiar, soc. pe acții
in Marghita (com. Bihor).

Acest institut în scurtul timp de când există, a făcut un progres deosebit de îmbucurător, dovadă, că are un excelent teren de operațiune. Pozițiile principale ale bilanțului lunar pe August a. c., confirmă această afirmațiune. Iată-le:

Active — — — —	cor. 449.357.99
Fond de rezervă — —	830.21
Garantii de bancă — —	72.897.—
Garantii hipotecare — —	190.064.—
Depuneri spre fructificare — — — —	85.400.71

După depuneri institutul plătește 5 și 5½%, iar pentru sume dela 10.000 cor. în sus, 6%. Numai în luna August depunerile institutului „Luncana” au crescut cu peste 40.000 cor. Încrederea publicului în conducerea acestei instituțiuni este deplină.

(292) 1-2

Direcțiunea.

Căsușă

loc de îmblătit!

Subscriții având o mașină de îmblătit foarte bună, nouă, de 3 HP. minată cu motor! — și găfind cu îmblătitul în comuna noastră, am putea merge din 20 Septembrie n. încolo, în altă comună la îmblătit!

Cei ce ar avea lipsă, să ne dea de știre.

Mașina are și îmblătitoare de trifoiu.

Vasile Căstăian și soții

casar com., Romos (p. Orăștie).

În atențiunea
prăsititorilor de oi și vite!

Licitațiune.

Duminecă, în 1 Octombrie st. n. a. c., înainte de amiază, la oarele 11, să va ținea licitațiunea publică a pășunilor de munte, proprietatea „Composesoratului foștilor urbariași” din Bucova (Hunyad megye) în localul casei comunale din localitate, oferindu-se arenda lor pe termen de 3 ani (1912, 1913 și 1914) anual dela 15 Mai până la 15 Septembrie.

Să vor licita:

1. Muntele „Poenița”, cu prețul strigării de 2402 cor.
2. Muntele „Peliatcu”, cu prețul strigării de 1100 cor.
3. Muntele „Dealul negru de jos”, cu prețul strigării de 740 cor.
4. Muntele „Dealul negru de sus”, cu prețul strigării de 600 cor.
5. Muntele „Cununa”, cu prețul strigării de 700 cor.
6. Muntele „Tarnița”, cu prețul strigării de 620 cor.
7. Muntele „Modușu”, cu prețul strigării de 580 cor.
8. Muntele „Gropanu mare”, cu prețul strigării de 1200 cor.
9. Muntele „Gropanu mic”, cu pr. strigării de 800 cor.
10. Muntele „Tepeliga”, cu prețul strigării de 400 cor.
11. Muntele „Godenele”, cu prețul strigării de 2000 cor.

Licitațiunea să poate face prin

oferte în scris, trimise cu posta la adresa subsemnatului până în prezenta licitațiunei și cu graiul viu la numita zi. Nici un ofert nu are valoare, dacă nu i-să alătură 10% a prețului de strigare, ca cautiune. Arenda anuală să va plăti anticipativ în 2 rate egale: una la 15 Mai, cealaltă la 15 August, cautiunea scotindu-se în plata ultimei rate a ultimului an. Comitetul compozosoratului își rezervă dreptul să nu primească oareșii-cari oferte, fără considerație la mărimea lor.

Cei cari să interesează pot să aște condițiunile amănunțite dela dl Iustin Bora, preot în Bucova, casarul compozosoratului, ori la subsemnatul, alăturind scrisorii lor un timbru postal de 10 fileri.

Hátszeg, la 9 Septembrie 1911.

Dr. Victor Bontescu,
advocat. HÁTSZEG (Hunyad m.)
președintele compozosoratului.
Bucova.

(290) 1-2

Prăvălie
cu crîșmă de arendat.

În comuna Boreșbocsárd p. u. Magyarigen, să dă în arîndă o prăvălie împreună cu licență pentru benturi și trafic, pe lângă preț moderat.

Cine să interesează să poate informa mai de aproape, venind în persoană sau alăturind timbru pentru răspuns dela Mateș, comerciant, din comuna numită.

(281) 1-3 Corielan Metes.

O fată în casă
și o
Guvernantă

să caute pentru familia unui profesor universitar la București.

Guvernanta, avînd în grijă copiii, trebuie să cunoască limba germană. Adresa o dă administrația foii.

(282) 1-2

S'a perdut

O IAPĂ

din țirgul dela Aiud, în 19 August n. Iapa e mare, înaltă, lungă, roșie cu alb în frunte. Ea proprietarului Moise Petric din Dealul Geoagiului (Havasgyogy, p. Tóvis). Cel ce ar ști de ea, să binevoiască a da de știre pe adresa de mai sus. Va primi cîntea cuvenită. (285) 1-2

UN TINER

doritor a să aplica pe
cariera notarială
află aplicare în cancelaria notarială comunală din Lăncrăm (Lámkerék, p. Szászsebes.)

(280) 1-2

CAUT LOC

ca magaziner, servitor de bancă sau alt ajutor la vre-o întreprindere ori fabrică. Sunt om sănătos, robust, în vîrstă de 52 ani, bine conservat.

Adresa o dă administrația foii.

(284) 1-2

DESCHIDERE DE PRĂVĂLIE!

Aduc la cunoștința on. public din Alba-Iulia și jur, că mi-am deschis în *Alba-Iulia*, piața Hunyadi, nr. 7, (în șir cu hotelul »Hungaria»,

o prăvălie de specerie și delicatose,
care corăspunde întru toate timpului de azi.

Țin în depozit tot felul de *likör-uri*, *vinuri*, *campagner*, *rum-uri* din țară și străinătate; *tea foarte fină* și *prăjituri pentru tea*, *ciocolade* și *diferite specialități de zaharicale*.

Atrag atențiunea on. public îndeosebi asupra *calităților celor mai fine de cafea*, pe care o aduc direct din Triest și Hamburg.

În fiecare zi *virșli proaspeți de Sibiu*, *șuncă de Praga* și *diferite cîrnășării*.

Alegere mare în diferite *brînzeturi* și *soiuri de pești*, precum și *tot felul de articoli de specerie*.

Asigurez înainte on. public, că va fi servit prompt și conștientos, pe lângă cele mai *moderate prețuri!*

Comandele din provincă le expedez *franco cu posta*.

Rugîndu-mă pentru binevoitorul sprigin, semnez

(287) 1-1

Cu toată stima

Iosef Vincze.

Coroane **Un milion**
cel mai mare cîștig din lume!...

Cel mai bun sistem de păstrare împreună cu celea mai extraordinare șanse de cîștig pentru sărac și bogat, îl prezintă fără doar și poate obligațiunile de cîștig dela

Banca Hipotecară Ungară și

Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie, căci ambele au celea mai multe trageri anual, totodată celea mai mari cîștiguri din lume, și pe lângă toate acestea fiecare loz trebuie să se tragă și să se cîștige necondiționat. Deci nici un risc, nici o pierdere!...

9 Trageri anuale!... Cîștigurile principale:
Cor. 1.000.000.—, 500.000.—, 400.000.—, 300.000.—, 2 de 200.000.—, 100.000.—, 2 de 75.000.—, și o mulțime de 50.000.—, 40.000.—, 30.000.—, 25.000.—, 10.000.—, etc.

Proximele trageri vor fi în

5 și 25 OCTOMVRIE a. c.

Pentru a înlezi fiecui cumpărarea acestor obligațiuni de cîștig le vindem de prezent ambele în grupă, — adică din fiecare cite o bucată, — pe 32 rate lunare consecutive à 10 cor.

Deja după achitarea ratei prime participă cumpărătorul la proximele trageri, iar achitînd ratele regulat, va participa la 9 trageri anual cu cîștiguri de peste 3½ milioane cor.

Vindem aceste oblig. de cîștig și singurate și anume celea dela Banca Hipotecară Ungară pe 35 rate lunare à 6 cor., iar celea dela Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie pe 35 rate lunare à 5 cor.

NB. Acelula, care ne trimite primele 3 rate de-odată, îi cîvîtam a 4-a rată gratuit!...

Grăbiți cu comandele, căci tragerile viitoare sunt la ușă!

Nu lăsați ocaziunea să treacă! Puneți mîna pe noroc!...

Prospecte și explicații trimitem la dorință oricui, gratis și franco.

Să caute agenți în provincie.

Cu deosebită stimă:

Ustredná banka uc. spol.

BUDAPEST V., Sas utca 24 szám.

„ARIEȘANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TURDA.

Prospect de emisiune.

Adunarea generală a Institutului de credit și economii »Arieșana«, societate pe acții în Turda, ținută la 24 Faur a. c., având în vedere dezvoltarea treptată a institutului a hotărât estinderea cercului de activitate prin înființarea de filiale și totodată urcarea capitalului social dela 160.000 Cor. la 300.000 Cor., prin emisiunea alor 1400 buc. acții nouă, în valoare nominală de 100 Cor.

Cu executarea acestor hotărâri s'a încredințat direcțiunea, care totodată raportează că până în prezent a deschis filiale în lara-de-jos și în Ghirișul-de-arieș, și că cererile de împrumut ale clientelei, — cari până acum, conform bilanțului trecut au fost satisfăcute fără reescomp, — de acum înainte din capitalele disponibile nu mai pot fi împlinite.

Direcțiunea pe baza acestei hotărâri esmite următorul prospect de emisiune și ofere spre optare, respective subscriere, nouele acțiuni, pe lângă următoarele condițiuni:

1. Fiecare acționar are dreptul de a opta în valoarea nominală de 100 Cor. la acție și 3 Cor. spese de emisiune, atâtea acții, câte are transcrise în cartea acționarilor.
2. Pentru acei acționari, cari ar dori să subscrie un număr mai mare de acții de câte au înregistrate, precum și pentru neacționari, prețul unei acții nouă să stătoarește în 120 Cor. și 3 Cor. spese de emisiune.

Opțiunea, precum și nouele subscrieri Direcțiunea, le va primi în ordinea intrării listelor de subscriere.

3. Sumele intrate peste prețul nominal al acțiilor, după detragerea speselor de emisiune, să vor adauge la fondul de rezervă.

4. Terminul pentru dreptul de optare precizat în punctul prim să fixezează până la 1 Novembre c. iar pentru subscrierea celorlalte acții fără drept de optare, până la 1 Decembre 1911.

5. Prețul acțiilor să solvește la următoarele termene:

a)	la subscriere 10% și 3 Cor. spese de emisiune	
b)	până la 31 Decembre 1911	20%
c)	» » 1 Martie 1912	10%
d)	» » 1 Maiu 1912	20%
e)	» » 1 Iulie 1912	10%
f)	» » 1 Septembrie 1912	15%
g)	» » 1 Novembre 1912	15%

Acționarilor însă le stă în voie a solvi și mai multe rate de odată. După sumele solvite, dela ziua solvirii să compute 5% dobândă, pentru ratele decăzute și nesolvite la timp să vor compute 6% interese de întârziere, și totodată Direcțiunea își rezervă dreptul a să conforma §. 11, care sună:

»...Nesolvindu-se vre-o rată din acțiuni la timpul său, Direcțiunea provoacă prin publicare de 3-ori a numărului respectivei acțiuni, în foile societății pentru răspunderea ratei restante, și când nu să solvește nici după 4 săptămîni din ultima publicare prin jurnale, atunci posesorul acțiunii să provoacă direct prin postă la solvire, care dacă în 15 zile dela expedarea provocării n'ar urma, dreptul de acționar pentru acele acțiuni să dechiară pierdut și sumele deja solvite, trec în fondul de rezervă al institutului.

Excepțiunea se face pentru orfani, al căror tutor după denumirea primită din partea respectivei sedrii orfanale, — este îndatorat a răspunde ratele restante în timp de 6 luni cu 6% interese de întârziere«.

6. Acțiunile din noua emisiune vor intra în toate drepturile acțiilor vechi numai cu 1 Ianuar 1913.

7. Acțiunile nouă să vor elibera numai după solvirea întregului preț, iar solvirile parțiale să vor cvita în un certificat interimal.

8. Subscrierea de acții e a să face pe contrapagina prospectului și solvirile să efectuească la casa institutului.

9. Pentru hotărîrea definitivă asupra înmulțirii capitalului social și pentru modificarea corespunzătoare a statutelor, atât vechii acționari, cât și noii subscriitori vor fi convocați la adunarea generală, care va putea hotărî înmulțirea capitalului social și la sumă mai mare, sau mai mică decît 300.000 Cor., după cum capitalul asigurat prin semnările de acții acceptate de direcțiune, va fi mai mare, sau mai mic.

Turda, la 19 August 1911.

(277) 2-2

DIRECȚIUNEA.